

Skjeling

Skjeling kaller vi det når øynene ikke er rettet mot samme punkt foran oss.

Det vil si at de ikke er parallelle, men står i en vinkel, enten utover eller innover. Man regner med at cirka tre prosent av alle skolebarn skjeler. Den medisinske betegnelsen er "strabisme".

Hva er årsaken til skjeling?

En årsak kan være at det er kommet en lammelse av en eller flere av de små musklene som beveger øynene. Dette er den vanligste årsaken når en voksen person plutselig begynner å skjele. Hovedsymptomet er da dobbeltsyn.

I langt de fleste tilfeller av skjeling hos barn er det ingen slik lammelse. Øynene beveger seg normalt, men har av en eller annen grunn plassert seg i en vinkel med hverandre. Plasseringen av øyehulene og øyemusklene eller øynenes brytning kan være av betydning. Det er ofte en arvelig disposisjon.

Kan skjeling være farlig for synet?

Det kan det være. Hvis et lite barn går og skjeler hele tiden på ett og samme øye, vil ikke synet bli utviklet på det øyet, og barnet blir svaksynt. Dette gjelder bare hvis barnet er under åtte-ti år.

Det er også viktig å vite at hvis synet på det ene øyet blir dårlig på grunn av en sykdom i øyet, er det meget vanlig at øyet begynner å skjele. En skjeling kan altså være tegn på en sykdom i

et av øynene. Årsaken til skjelingen er da at samarbeidet mellom øynene blir ødelagt hvis synet på det ene øyet blir for dårlig.

Er det lett å overse skjeling?

Det er det hvis det er en liten vinkel mellom øynene. Faren for at det ene øyet skal bli svaksynt er like stor i et slikt tilfelle.

I noen tilfeller skjeler barnet bare av og til, for eksempel når barnet er trett. Hvis foreldre får en mistanke om skjeling hos et barn, bør lege oppsøkes.

Hvordan behandles skjeling?

Hvis årsaken er lammelse av en øyemuskel eller en sykdom i et av øynene, må behandlingen rettes mot det.

Et øye som er blitt svaksynt på grunn av skjeling må trenes opp igjen. Dette skjer ved at barnet tvinges til å bruke øyet ved at man dekker til det andre øyet med en lapp. Ofte vil legen forskrive en brille, og i endel tilfeller, særlig av langsynthet, kan det få skjelingen til å bli borte.

Det kan bli nødvendig å styrke samarbeidet mellom øynene ved øyetrening. Svært ofte er ikke disse tingene tilstrekkelig, og man blir nødt til å operere. Ved operasjonen flytter man festet til en eller flere av de små musklene som er festet utenpå øyet. Ikke sjelden må det opereres flere ganger.

Hvordan er resultatene av behandlingen?

Jo fortere barnet kommer til behandling og jo yngre det er, desto større sjanse er det for å trene opp synet på et svaksynt øye. Hvis barnet kommer opp i seksårs alderen eller mer, er resultatet adskillig mer tvilsomt.

Man kan praktisk talt alltid rette på skjelingen så den ikke lenger er kosmetisk skjemmende. Samarbeidet mellom øynene blir ofte ikke helt normalt, men det er bare i noen ganske få yrker dette vil spille en praktisk rolle.

Hva er "skjult skjeling"?

Det heter på fagspråket "latent strabisme" og forekommer mer eller mindre hos de fleste mennesker.

Her vil man sjelden kunne se en skjeling, men legen kan påvise det med spesiell teknikk og utstyr. Det kan gi plager i form av hodepine eller tretthet i øynene når øynene brukes litt intenst, for eksempel ved langvarig lesing eller TV-bruk, foran en dataskjerm eller ved bilkjøring.

Plagene kan lettes ved riktig brille, eventuelt med innlagte prizmer. Noen ganger kan det være riktig å prøve synstrening. Operasjon kan også komme på tale.